

Priručnik za zaštitu na radu

Uvod

Građevinarstvo je jedna od najopasnijih djelatnosti. U svijetu zapošljava od 6 do 10 % ljudi, a odgovorna je za 20% svih smrtonosnih nesreća na radu i otprilike isto toliko nesreća sa značajnim štetnim posljedicama. Doduše, to se uglavnom odnosi na građevinske radnike, ali su i inženjeri na gradilištu izloženi brojnim opasnostima. Zbog toga i vi kao praktikanti na gradilištima morate biti upoznati s opasnostima koje vam potencijalno prijete.

Srećom, većina se nesreća može spriječiti ispravnim postupanjem i dosljednim provođenjem mjera zaštite na radu. Ovaj će vam kratki priručnik dati uvodna znanja o tome kojim opasnostima ste izloženi i kako postupiti kada uočite neku opasnost na gradilištu.

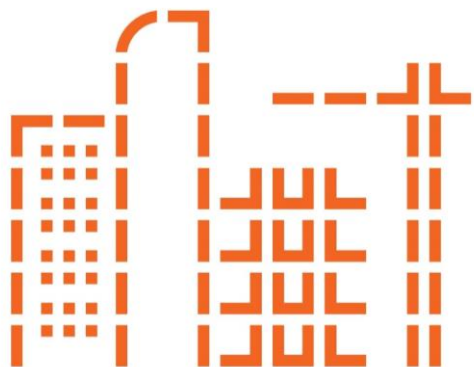
Gradilište je izrazito dinamično okruženje u kojem se istovremeno kreću strojevi, transportira se materijal, kreću se radnici, odvijaju se razne vrste radova. Teško je, do nemoguće, predvidjeti sve situacije koje bi se na gradilištu mogle dogoditi, ali možemo zato znati na što moramo paziti. Najvažnija stvar je biti svjestan svoje okoline. Nužno je uvijek gledati oko sebe i pratiti što se događa jer prvi korak eliminacije opasnosti je njihova identifikacija.

Srećom, većina se nesreća može spriječiti ispravnim postupanjem i dosljednim provođenjem mjera zaštite na radu.

Teško je, do nemoguće, predvidjeti sve situacije koje bi se na gradilištu mogle dogoditi, ali možemo zato znati na što moramo paziti. Najvažnija stvar je biti svjestan svoje okoline. Nužno je uvijek gledati oko sebe i pratiti što se događa jer prvi korak eliminacije opasnosti je njihova identifikacija.

Ovaj će vam kratki priručnik dati uvodna znanja o tome kojim opasnostima ste izloženi i kako postupiti kada uočite neku opasnost na gradilištu.

Kako biste bili što sigurniji, potrebno je pridržavati se uputa danih u ovom priručniku.

Gradilište je izrazito dinamično okruženje u kojem se istovremeno kreću strojevi, transportira se materijal, kreću se radnici, odvijaju se razne vrste radova.

A woman with long brown hair, wearing a yellow hard hat and a grey hoodie with a black and orange logo, holds a rolled-up set of blueprints. She is standing in front of a large construction site featuring a bridge under construction with extensive scaffolding. A white truck with 'ZAGREB' written on its side is visible in the background. The entire image has an orange tint.

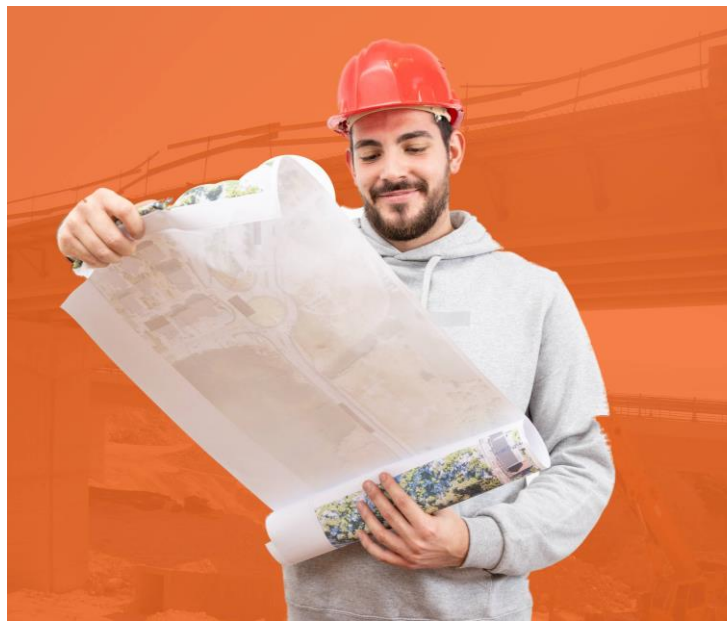
Pravila ponašanja na gradilištu

Zaštitna oprema – Prema Zakonu o zaštiti na radu, poslodavac vam je dužan osigurati svu potrebnu zaštitnu opremu prema njegovoj procjeni rizika za to mjesto rada. Za radove koje ćete vi obavljati uglavnom je to zaštitna kaciga, reflektirajući prsluk i gradilišna obuća. Opremu koju vam poslodavac osigura OBAVEZNI ste nositi cijelo vrijeme boravka na gradilištu. Kaciga vam štiti glavu od udara i od pada manjih objekata sa visine, a prsluk vas čini vidljivijim drugim ljudima na gradilištu. Obuća vam štiti noge od klizanja, udara, probadanja i porezotina. Ako vidite da netko od radnika ne nosi kacigu ili prsluk, to je njegova greška koju vi ne smijete ponavljati.

Obuća – Obavezno nositi odgovarajuću obuću koju vam osigura poslodavac. U pravilu bi to morale biti zaštitne cipele. U nedostatku toga, (ako to dopušta analiza rizika poslodavca) alternativa mogu biti i tenisice ili još bolje robusne gležnjače, obuće za planinarenje i slično tome. Nipošto na gradilište ne dolaziti u obući s otvorenim prstima (natikače, sandale, japanke,...), laganim tankim starkama ili balerinkama niti u obući s visokim petama. Za očekivati je da ćete se na gradilištu zaprljati pa bolje nositi neku stariju obuću.

Odjeća – Odjeća može biti prilagođena vremenskim uvjetima, ali nipošto ne smijete dolaziti u kratkim hlačama. Kratki rukavi su u redu.

Kretanje po gradilištu – Pri hodaњу po gradilištu uvijek gledati ispred sebe, oko sebe, u pod i u zrak. Paziti što se događa oko vas i paziti na što ćete stati. Često se na gradilištu na podu nalazi smeće, materijal koji se tek treba ugraditi, alat i slično pa postoji velika opasnost od spoticanja. Isto tako i opasnost od poskliznuća. Pazite zato gdje hodate i na što stojete. To na što stojete može biti nestabilno. Ako hodate po armaturi, pazite da vam noga ne propadne između šipki.

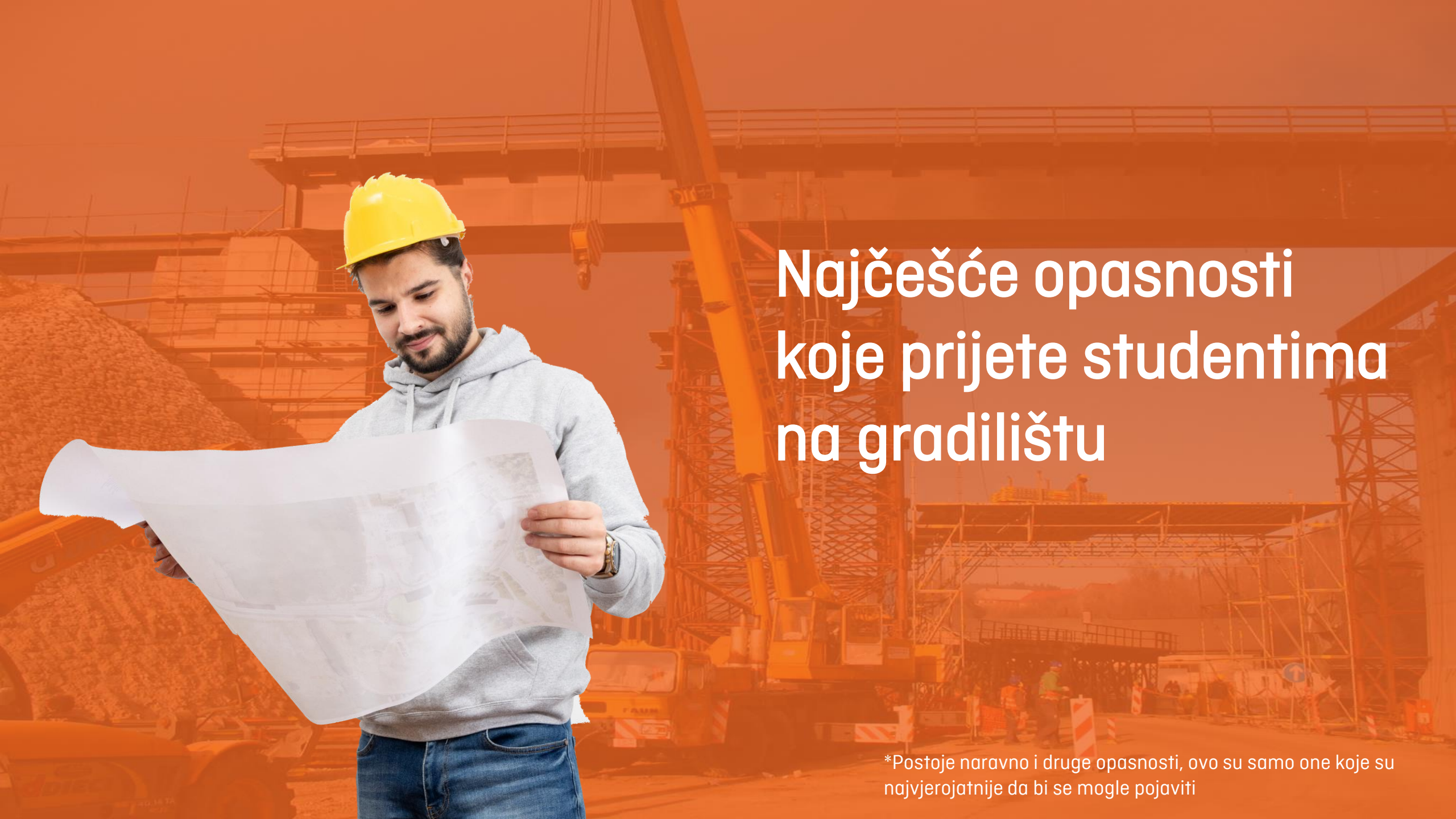

Ne odlazite na mjesta na koja vam je zabranjen pristup, ne zadržavajte se u zonama koje su posebno opasne. Slušajte upute nadređenih u pogledu dozvoljenih mjesta i koridora kretanja po gradilištu.

Nipošto se nemojte penjati po provizornim ljestvama, po oplati, po šipkama skele i slično. Koristite samo ona sredstva koja su namijenjena za vertikalnu komunikaciju i koja su ispravno postavljena i osigurana.

Može vas nešto i udariti ili pasti na vas. Često je nemoguće odvojiti rad strojeva od rada ljudi pa se i jedni i drugi kreću istim putevima. Građevinski strojevi imaju i ogromno područje mrtvih kuteva, odnosno mjesta gdje oni ne vide vas. Stoga morate iznimno paziti ako bi se kretali u blizini strojeva i druge pokretne opreme. Transport materijala je također nemoguće izmjestiti od prostora po kojem se kreću i rade radnici i po kojem se i vi krećete. Pazite zato da vas ne udari neki teret ili ne padne s visine. Bolje je zadržati se i pustiti da stroj prođe, da se zaustavi nego se približavati.

A man wearing a yellow hard hat and a grey hoodie is looking down at a large set of blueprints he is holding. He is standing in front of a construction site with a large crane and scaffolding in the background. The entire image has an orange tint.

Najčešće opasnosti koje prijetе studentima na gradilištu

*Postoje naravno i druge opasnosti, ovo su samo one koje su najvjerojatnije da bi se mogle pojaviti

Opasnost	Opis / Kako do nje dolazi	Kako ju izbjeći / Što napraviti
Pad s nezaštićenog ruba	Svaki rub koji nadvisuje okolni teren za 1 m, mora biti zaštićen ogradom visine 1 m, mjereno od tla. Često se na gradilištima pod izlikom „privremenosti“ takve opasne situacije ne pristupa njenom osiguranju.	Ne približavati se nezaštićenom rubu građevine (čak ni zaštićenom, ako za to nema potrebe).
Pad sa skela	Nepropisno postavljene skele nemaju postavljene sve potrebne ograde. Često se zna izostaviti ograda u nekom polju zbog „lakšeg unosa materijala“ ili na krajnjim rubovima skele.	Ne koristiti nepropisno postavljenu skelu i prijaviti opasnu situaciju nadređenima.
Pad sa ljestvi	Ljestve se često koriste na neprikladne načine (nagib, nedostatak nadvišenja, neosigurane od pomicanja...) i znaju se koristiti neatestirane ljestve.	Koristiti samo ispravno postavljene ljestve – nagib do 75° i moraju prelaziti rub poda na koji su naslonjene za 75 cm, mjereno vertikalno od poda.
Pad predmeta s visine	Često se odvijaju radovi na više razina na istom prostoru. Postoji stoga opasnost da materijal ili alat padne s gornje etaže na donju. Pogotovo je to moguće kod skele koja nema postavljenu donju dasku kao zaštitu od pada materijala.	Paziti kuda prolazite, posebice pored aktivnih mjesta rada (posebice uz skele). Izbjegavajte te puteve ako možete, odnosno povećajte pozornost ako ih ne možete izbjeći.

Opasnost

Opis / Kako do nje dolazi

Kako ju izbjeći / Što napraviti

Udar stroja u studenta

Često je nemoguće odvojiti radni prostor stroja od radnog prostora ljudi. Strojevi u kretanju i u radu imaju velik broj mrtvih kuteva i ne vide vas ako se približavate.

Izbjegavati radni prostor strojeva. Ako je potrebno proći pored stroja, čekati da završi s radom i dobiti potvrdu od operatera stroja da vas je vidio i da vas pušta da prođete.

Spoticanja i poskliznuća

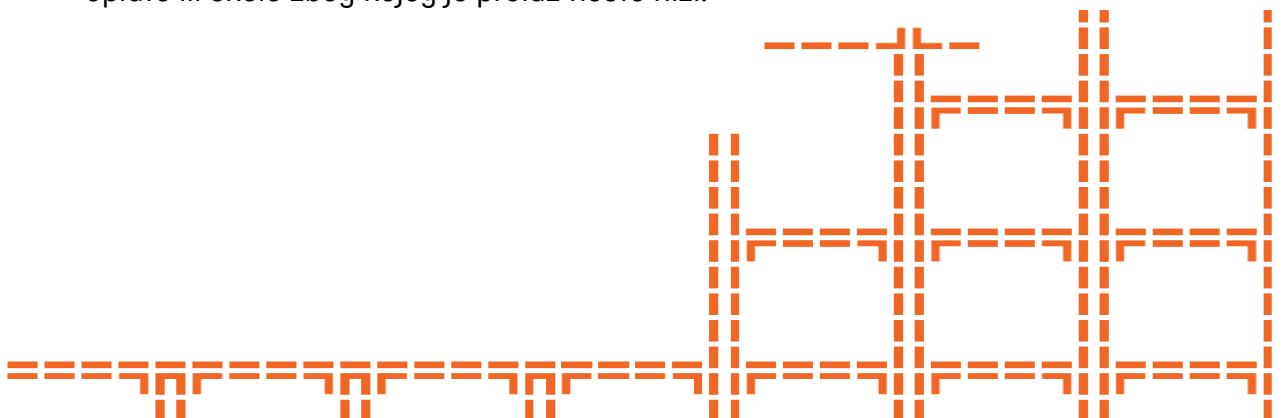
Često se gradilišta, čak koridori prometa ne čiste od ostataka materijala i alata ili prolivenih tekućina. Isto tako je ponekad potrebno hodati po armaturi ploče ili drugim neravnim površinama.

Pazite na to gdje stojete kada hodate. Izbjegavajte neuređene puteve, iako su ponekad „prečica“.

Udar glavom ili dijelom tijela u nešto

Na gradilištima ima puno elemenata koji od nekuda „strše“ ili su na visini manjoj od slobodnog prolaza. Lako se može na nešto udariti u prolazu, kao primjerice šipka armature ili dio oplaste ili skele zbog kojeg je prolaz nešto niži.

Paziti na to kuda se krećete, izbjegavajte uske prolaze i mimoilaženja s drugim ljudima na njima.

Opasnost	Opis / Kako do nje dolazi	Kako ju izbjeći / Što napraviti
Električna energija	Sva mjesta na kojima postoji povećana opasnost od udara električne energije označena su posebnim oznakama i ne smije ih se dirati. Postoje i situacije na gradilištu kada se koriste priručni produžni kablovi ili kablovi koji su ručno „krpani“ izolir trakom.	Iako u svojim aktivnostima ne bi nikada imali potrebe dodirivati kablove, razvodne ormare i slično, pazite da s njima ne dođete u slučajan kontakt.
Požar i eksplozija	Na gradilištima se često moraju koristiti zapaljive i/ili eksplozivne tvari. Iako se s njima postupa s iznimnom pažnjom, unatoč tome može se dogoditi nesreća.	Ako uočite opasnu situaciju obavijestite nadređene, a ako vidite početak razvoja požara odmah oglasite uzbunu.
Vremenski uvjeti	Gradilišta su izložena svim vremenskim uvjetima, od hladnoće do vrućine, vjetra i kiše.	Prikladno se odjenuti, a za slučaj vrućina paziti i na zaštitni faktor za sunce, sunčanicu i piti dovoljno tekućine.
Buka	Buka je ponekad neizbježna štetnost na gradilištima. Proizvode ju i strojevi i radni alati.	Izbjegavati prostor velike izloženosti buci. Ako to nije moguće, koristiti propisana osobna zaštitna sredstva (antifoni, čepići za uši,...).

Opasnost

Opis / Kako do nje dolazi

Kako ju izbjeći / Što napraviti

Porezotine i ogrebotine

Kretanjem po gradilištu često može doći i do porezotina ili ogrebotina. Također, prilikom pregleda radova i materijala može doći do ozljede. Iako i alati i strojevi uzrokuju ove opasnosti, njih nemate razloga dirati.

Pazite kuda se krećete, a u slučaju neophodnog kontakta s građevinskim materijalima (ugrađenim ili neugrađenim) pazite na porezotine, a ako je potrebno koristite i osobna zaštitna sredstva, odnosno rukavice.

Prašina i druge sitne čestice

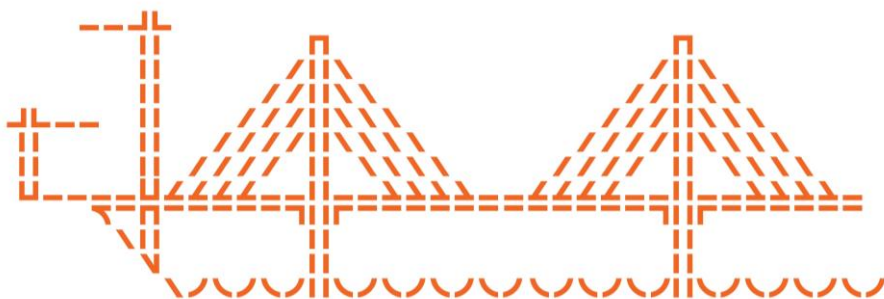
Velik broj aktivnosti stvara prašinu ili druge sitne čestice koje su opasne za respiratorni sustav.

Izbjegavati područja u kojima se stvara velika količina prašine ili drugih štetnih čestica, a ako ih je nemoguće izbjeći, koristite osobna zaštitna sredstva kao primjerice respiratore.

Štetne tvari na gradilištu

Kemijski štetne tvari djeluju uglavnom na kožu i respiratorni sustav, a neizbježne su pri određenim radovima.

Izbjegavati područja u kojima se radi sa štetnim tvarima, a ako ih je nemoguće izbjeći, koristite osobna zaštitna sredstva kao primjerice respiratore.

I na kraju....

Dužnost svih osoba na gradilištu je briga o zaštiti na radu. Zato ako uočite potencijalno opasne situacije na gradilištu, upozorite svoje nadređene kako bi se opasnost mogla ukloniti!

**HUK
ZNR**

Hrvatska udruga
koordinatora
zaštite na radu

autori teksta: doc. dr. sc. Matej Mihić i Tomislav Frgec

